

Odense, d.11. september 2017

Behov for innovationskompetencer i gymnasieskolen

Nærværende notat har til formål at kortlægge de almene gymnasiers forudsætninger for at løfte opgaven om at styrke elevernes innovative evner, der er en del af den nye gymnasiereform. Samtidig ønsker vi at opstille forslag ud fra kortlægningen, der kan være medvirkende til gøre implementeringen af reformen til en succes – generelt og særligt i forhold til innovative evner som en del af et udvidet dannelsesbegreb.

Opsummering

Med gymnasiereformen skal de almene danske gymnasieskoler styrke elevernes innovative evner via undervisningen i de enkelte fag, men underviserne har ikke tilstrækkelige forudsætninger for at løfte opgaven. Underviserne mangler et ekstraordinært kompetenceløft - og økonomiske midler til at gennemføre det - for at kunne opfylde den politiske hensigt. Elever i stx og hf møder i langt mindre grad innovations- og entreprenørskabsundervisning end deres jævnaldrende på hhx og htx, hvilket er med til at understrege, at de almene gymnasier ikke er rustet til at løfte en omfattende implementering på tværs af studieretninger og faggrupper. En problematik, der underbygges af Fonden for Entreprenørskabs kortlægning af entreprenørskabsundervisning, og som bakkes op af undervisningsministeriets fagkonsulent i innovation. En forudsætning for succesfuld implementering er også, at der foreligger en overordnet rammeforståelse af innovative evner, og at kompetenceløftet sker i overensstemmelse med rammeforståelsen. Lige nu er der ingen overordnet forståelse, og resultatet har indtil videre været en forskelligartet indskrivning af innovation i lærevejledninger til de almene gymnasiefag, der indikerer en usikkerhed i forhold til arbejdet med innovation i de danske gymnasier. Samtidig besværliggør det også en forberedelse af nye underviseres kompetencer inden for innovation og innovationsdidaktik – både i forhold til teoretisk pædagogikum og i det praktiske arbejde under pædagogikum. Innovative evner er ikke

indskrevet direkte i det teoretiske pædagogikum, men bør inddrages ud fra en rammeforståelse.

Fonden for Entreprenørskab ønsker at støtte op om gymnasireformen og sikre et succesfuldt løft af elevernes innovative evner. For at implementeringen skal blive en succes ønsker vi at:

- 1) Sikre et ekstraordinært kompetenceløft på innovationsområdet hos undervisere, pædagogikumkandidater og ledelser, der tager udgangspunkt i en overordnet rammeforståelse. Kompetenceløftet skal ske via kursusforløb og udvikling af undervisningsmateriale for de nuværende undervisere, pædagogikumkandidater og ledere, der skaber en fælles innovationsforståelse; en fælles forståelse, der er en forudsætning for en praksisændring i de enkelte fag og en overordnet implementering i institutionerne.
- 2) Samtidig ønsker vi at igangsætte følgeforskning specifikt rettet mod implementering af innovative evner, der løbende evaluerer effekten af implementeringsindsatsen, og som skal være med til at sikre, at praksis i de almene gymnasier er i overensstemmelse med de politiske hensigter i reformen.

For at kunne gennemføre en ekstraordinær kompetenceløftsindsats og følgeforskning kræver det også, at der afsættes midler specifikt til indsatsen.

Baggrund for behov for kompetenceløft

Behovet for et ekstraordinært kompetenceløft udspringer af den nye lov om gymnasiale uddannelser og de almene gymnasiers nuværende forudsætninger for at løfte en indsats for at styrke elevernes innovative evner.

1. Gymnasiereform

Gymnasiereformen stiller nye krav om at: *”udvikle elevernes kreative og innovative evner og kritiske sans [...]”*¹ som en del af et udvidet dannelsesperspektiv under uddannelsernes formål, hvilket også har medført et krav om at *”Undervisningen skal indeholde forløb og faglige aktiviteter, hvor der arbejdes målrettet med at udvikle elevernes evne til at arbejde kreativt og innovativt i fagene”*².

Reformen stiller altså krav om arbejde med innovative evner i de enkelte fag, men de enkelte faggrupper har ikke en overordnet rammeforståelse at arbejde ud fra, hvilket også viser sig i de nuværende læreplaner og lærevejledninger, der har integreret arbejdet med innovationsbegrebet på forskellig vis og uden en overordnet forståelse af innovationsbegrebet³. Det er en nødvendig forudsætning for undervisernes arbejde, hvilket bakkes op af Danske Gymnasier⁴.

2. Nuværende forudsætninger i de almene gymnasier

De almene gymnasiers nuværende forudsætninger for at løfte elevernes innovative evner rækker ikke til en succesfuld implementering af reformens intentioner.

Ifølge Fondens kortlægning, så ligger stx/hf på et markant lavere niveau af elever, der modtager entreprenørskabsundervisning, end på de andre ungdomsuddannelser. Der har været en stigning fra 18% til 22% fra 2014/2015 til 2015/2016, men der er stadigvæk en stor gruppe, med manglende erfaring⁵. Ifølge kortlægningen, så er andelen af undervisere, der allerede nu arbejder

---

¹ Lov om de gymnasiale uddannelser §1 stk. 3

² Lov om de gymnasiale uddannelser §29 stk. 4

³ <https://uvm.dk/gymnasiale-uddannelser/fag-og-laereplaner/laereplaner-2017/stx-laereplaner-2017>

⁴ <http://www.danskegymnasier.dk/wp-content/uploads/2017/03/H%C3%B8ring-gymnasiebekendtg%C3%B8relse-og-l%C3%A6replaner-Danske-Gymnasier.pdf>

⁵ <http://www.ffe-ye.dk/media/785157/kortlaegning-af-entreprenoerskabsundervisning-2015-2016.pdf>

aktivt med innovation og innovative evner, begrænset relativt til reformens krav om at styrke alle elevernes innovative evner i de enkelte fag – også selvom andelen af elever ikke kan overføres direkte til undervisere. I Fondens kortlægning blandt undervisere, der er en del af Fondens netværk, så ligger andelen af undervisere fra stx, der har modtaget efteruddannelse i innovation og entreprenørskab på 62%⁶. Da det er undervisere, der allerede er i Fondens netværk, kan andel af undervisere ikke forventes at være repræsentativt på landsplan, men kan derimod forventes at være lavere. Derudover er der ikke indskrevet en overordnet rammeforståelse af innovative evner i teoretisk pædagogikum, hvilket bør være en forudsætning for kontinuerlig forberedelse af nye undervisere. At der foreligger et akut behov for kompetenceløft hos undervisere er derfor vores vurdering. En vurdering, der bakkes op af fagkonsulent i innovation, Mikkel Krag Brunvold:

"[...] som et resultat af reformen er [der] et behov for, at undervisere opkvalificeres ift. de innovative kompetencer som er skrevet ind. Dette gælder også de øvrige kompetencer, som undviserne gerne skal blive fortrolige med."

Fonden for Entreprenørskabs mål for arbejdet med innovative evner i de almene gymnasier

I Fonden for Entreprenørskab støtter vi den politiske ambition om at styrke de danske gymnasieelevers innovative evner – og at det skal ske med baggrund i faglighed og i et samspil med udvikling af faglighed. Det kræver, at kompetenceløftet hos eleverne sker gennemgående i fagene, og ikke kun som særskilte forløb løsrevet fra fagene. Det kræver derfor også, at *undviserne* har de rette kompetencer til at skabe det løft.

---

⁶ <http://www.ffe-ye.dk/media/555483/spoergeskemaundersoegelse-af-laerere-og-undviseres-behov-for-efteruddannelse-i-ie.pdf> s.14

Derfor ønsker Fonden for Entreprenørskab at igangsætte en indsats, hvor:

- 1) Underviserne, pædagogikumkandidater og ledelserne i de almene gymnasier opkvalificeres til at kunne arbejde med elevernes innovative evner i fagene i henhold til en overordnet rammeforståelse via en ekstraordinær kursusindsats.
- 2) Vi udvikler undervisningsmateriale til begge målgrupper – både rettet mod enkelte fag og faggrupper samt mod ledelser og arbejdet med at implementere innovative evner på institutionelt niveau. Materialerne skal orientere sig mod et samspil mellem faglighed og innovative evner i henhold til reformens hensigt.
- 3) Vi sideløbende igangsætter et følgeforskningsprojekt, der har innovative evner som genstandsfelt, da nuværende initiativer kun har innovative evner inddraget som en afledt effekt af øget faglighed⁷. Følgeforskningen skal sikre kvaliteten af arbejdet med innovative evner samt at praksis er i overensstemmelse med en overordnet rammeforståelse af innovative evner.

For at Fonden for Entreprenørskab kan løfte den ekstraordinære indsats kræver det ekstra midler til kompetenceudvikling, materialeudvikling og følgeforskning, der enten prioriteres udover puljemidlerne til ekstraordinær indsats for kompetenceløft i perioden 2017-2024⁸, eller at der øremærkes midler fra puljen til ekstraordinær indsats for kompetenceløft til arbejdet med at styrke elevernes innovative evner.

---

⁷ Notat om følgeforskning til gymnasiereformen s.2, d.1. juni 2017 (<https://uvm.dk/gymnasiale-uddannelser/gymnasieaftalen/implementering>)

⁸ Aftale mellem regeringen, Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance, Det Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti om styrkede gymnasiale uddannelser, 3. juni 2016